

Eýran şahasy nohur şiwesiniň türkmen dialektinde tutýan orny

Category: Kitapcy, Türkmen dili

написано kitapcy | 23 января, 2025

Eýran şahasy nohur şiwesiniň türkmen dialektinde tutýan orny

IRAN SAHASI NOHUR AĞZININ TÜRKMEN DIALEKT ALANI İÇİNDEKİ YERİ

• ÖZET

Ağız bilim çalışmalarında Türkmen ağızları tarihî ve etnik özellikler, coğrafî özellikler, dil özellikleri göz önünde bulundurularak belirlenen üç ölçüte göre sınıflandırılmaktadır. Sovyet Rusya dönemine ait olan bu sınıflandırma çalışmalarında bugünkü Türkmenistan sahasında yaşayan Nohurların özellikleri ölçüt alınmıştır. Ancak İran sınırları içerisinde kalan, coğrafi şartlar, kültürel ve geleneksel kurallar ile dillerarası ve diliçi etkileşim noktaları sınırlı olan Nohurların ağız özelliklerinin Türkmen diyalekt alanı içerisinde ayrı bir önemi bulunmaktadır. Tarafımızca İran sahasından derlenen ses malzemelerinin incelenmesi sonucunda tespit ettiğimiz fonolojik ve morfofonolojik veriler, Ölçünlü Türkmen Türkçesi ve ana grup ağızlarına aykırı özellikler gösteren ve Türkmen Türkçesinin küçük ağızlar grubu içerisinde yer alan Nohur ağzının diğer Türkmen ağızlarından farklılaşan özelliklerinin Horasan Türkçesi ve Batı Oğuz grubu lehçeleri ile örtüştüğüne ve söz konusu ağzın bir geçiş ağzı olduğuna işaret etmektedir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER

Türkmen ağızları, Nohur ağzı, İran, Türkmen diyalekt alanı, Türkmen ağızlarının tasnifi, fonoloji, morfofonoloji.

The Place of the Nohur Subdialect in Iran Turkmen Dialect Area

■ ABSTRACT

Turkmen subdialects are classified according to three main criterion which are historical and ethnical features, geographical characteristics and linguistic characteristics. This classification criterion was based on the characteristics of the Nohurs who live in today's Turkmenistan and was created by Soviet Russia. But also the Nohurs who stay in Iran territory and who has very little interaction with other dialects and languages due to geographical conditions, cultural and traditional rules are important among Turkmen dialect studies. Nohur sub-dialect shows different characteristics than Standard Turkmen Turkish and main group subdialects and belongs to the small subdialect group of Turkmen Turkish. The phonological and morphophonological data obtained by analysing the vocal material collected by us in Iran area proves that these differences are common with Horasan Turkish and West Oghuz dialects and therefore it shows that Nohur sub-dialect is a transition-subdialect.

KEY WORDS

Turkmen dialects, Nohur subdialect, Iran, Turkmen dialect area, classification of Turkmen dialects, phonology, morphophonology.

■ KAYNAKLAR / BIBLIOGRAPHY:

GOLİ E. (1987) Târih-i Siyâsî ve İçtimaî-i Türkmenha, Tahran: İlim.

AMANSARIYEV C. (1970) Türkmen dialektologiyası, Aşgabat: Türkmenistan Neşriyatı.

BERDİYEV R. (1988) Türkmen diliniñ dialektlerinde ve geleşiklerinde işlikler, Aşgabat.

BERDİYEV, R. ve diğeri (1970) Türkmen diliniñ dialektleriniñ oçerki, Aşgabat: Türkmenistan Ilımlar Akademiyası Magtumulı Adındaki Dil ve Edebiyat İnstitutı.

CAFEROĞLU A. (2011) Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü, Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları.

CLAUSON S. G. (1972) An Etymological Dictionary of Pre-

Thirteenth-Century Turkish, Oxford: At The Clarendon Press.
KORKMAZ Z. (2003) Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi), Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları.

KORKMAZ Z. (2007) Gramer Terimleri Sözlüğü, Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları.

LASS R. (1984) Phonology: An Introduction to Basic Concept, Cambridge: Cambridge Universty Press.

(2014) Kâşgarlı Mahmud, Dîvânu Lugâti't-Türk (Giriş-Metin-Çeviri-Notlar-Dizin), Haz. A. B. ERCİLASUN, Z. AKKOYUNLU, Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları.

TEKİN T. (1995) Türk Dillerinde Birincil Uzun Ünlüler, Ankara: Simurg.

YILDIRIM Z. (2015) İran Sahası Göklen ve Nohur Türkmen Ağızları, Dan. Prof. Dr. M. ERDEM, Doç Dr. B. SARIYEV, basılmamış doktora tezi

Zeynep YILDIRIM,

Araş. Gör. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü, Kötekli /Muğla,Türkiye.

E-posta: zyildirim@mu.edu.tr

E-yayın Tarihi: 9 Mayıs 2016

Makale (PDF 505 KB)

Ankara Üniversitesi | Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi | Bölüm Ana Sayfası

Telif Hakkı © 2004, AÜ DTCF Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü. Tüm hakları saklıdır.

■ [n]Makalany doly okamak için aşakdaky linke basyñ:[/b]

<http://mtad.humanity.ankara.edu.tr/105-1312016-780.php> Türkmen dili